

Ozadje Pro-Skills filozofije

Izobraževanje odraslih temelji na prepričanju, "da ljudje lahko nadzirajo svoja življenja, ga spreminjajo ter niso nemočni pri soočanju s strukturnimi silami."

(M.K. Smith, 1994)

Pro-Skills je projekt v okviru **evropskega programa vseživljenjskega učenja (Grundtvig)** in je sofinanciran s strani Evropske komisije. V projektu sodeluje devet partnerjev iz osmih evropskih držav. Gre za predstavnike nevladnih organizacij, ki imajo izkušnje z različnih področij: izobraževanje odraslih, promocija zdravja in preventiva na področju zasvojenosti.

Cilj projekta Pro-Skills je oblikovati v **prakso usmerjen koncept usposabljanja**, s katerim bi pri **socialno neprivilegiranih skupinah ljudi (posebno pri mlajših odraslih)** spodbujali krepitev **osebnih, socialnih in samoupravljaljskih veščin** kot osnovnega pogoja vseživljenjskega učenja.

Ozadje projekta

Ljudje s težko socialno preteklostjo oziroma tisti, ki trenutno doživljajo socialno prikrajšanost¹, imajo redko omogočen dostop do ponudb izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja: za to ciljno skupino predstavlja pomanjkanje oziroma neznanje o socialnih in osebnih veščinah oviro. Poleg tehničnih in metodoloških znanj predstavljajo socialne in osebne veščine osnovne ter ključne kompetence, ki so pomemben predpogoj za vključitev ter uspešno dokončanje različnih vrst formalnega in neformalnega izobraževanja. Poleg tega so bistvenega pomena za razvoj in utrditev posameznikove družbene in kulturne identitete, predstavljajo pa tudi pomemben varovalni dejavnik pred različnimi oblikami tveganega vedenja in zasvojenosti. Lahko bi rekli, da predstavljajo pomembno orodje za doseganje kakovostnejšega načina življenja.

Ta osnovna znanja oziroma veščine so redko del učnih načrtov izobraževanja odraslih, poleg tega pa obstaja malo izobraževalnih ponudb za odrasle, ki bi nudile učinkovito učenje oziroma krepitev veščin v varnem učnem okolju. Povečuje se tudi delež odraslih, ki jim teh veščin primanjkuje, in ki se soočajo s spreminjanjem razmer v družbi ter neugodnim položajem: namen prvega faze projekta Pro-Skills je bil zapolniti to vrzel.

Namen **druge faze projekta Pro-Skills** je oblikovanje standardiziranega "train the trainer« koncepta (koncepta usposabljanja tistih, ki bodo izvajali nadaljnja usposabljanja), ki bo strokovnjakom omogočal spodbujanje osebnih, socialnih in samoupravljaljskih veščin pri socialno ogroženih odraslih. Cilj projekta je tudi širitev ter trajno izvajanje inovativnih elementov Pro-Skills koncepta, kar bi lahko dosegli z ozaveščanjem politikov o nujnosti vključevanja osnovnih veščin v učne načrte ter ponudbe izobraževanja na področju vseživljenjskega izobraževanja.

¹ "Socialno ogrožene skupine ljudi" – definicija je podrobneje razložena in predstavljena v priročniku Pro-Skills na str. 21-23 (www.pro-skills.eu)

Zakaj je pomembno krepiti osnovne veščine pri socialno ogroženih odraslih?

Svet se stalno spreminja. Da bi razumeli in se uspešno soočali z izzivi ter zapletenim sodobnim življenjem (na primer z ekonomskimi ter družbenimi posledicami svetovne finančne krize), potrebujemo vedno več kompetenc na področju znanosti in tehnologije kot tudi socialnih in državljskih kompetenc.

Zato je nujno, da izboljšamo odziv izobraževalnega sistema na nove zahteve trga dela, s čimer bi lažje uresničevali potrebe po določenih veščinah ter družbene in kulturne izzive globaliziranega sveta. Nujno potrebno je obravnavati položaj mlajših odraslih, ki se soočajo z izjemnimi težavami pri vstopu na trg dela. Zlasti so potrebne bolj fleksibilne oblike učenja, ki bi tako ženskam kot moškim v različnih obdobjih življenja omogočale večjo izbiro med različnimi sistemi izobraževanja in usposabljanja ter tudi formalnimi in neformalnimi učnimi okolji.

V okviru teh potreb smo se **partnerji projekta Pro-Skills odločili dati prednost ranljivim skupinam ljudi**, predvsem tistim z nižjo stopnjo izobrazbe, brezposelnim, mlajšim in starejšim delavcem, invalidom, ljudem z duševnimi motnjami ter manjšinskim skupinam, kot so priseljenci, **pri katerih obstaja večje tveganje neaktivnosti in socialne izključenosti, in ki so odvisni od socialnih prejemkov.**

Te skupine ljudi so pogosto žrtve posebnih nepriviligiranih pogojev ali celotne družbe. Pogosto se počutijo nemočne ter trpijo zaradi nizke ravni samozavesti in lastne učinkovitosti pri upravljanju vsakodnevnih dogodkov in soočanju z zdravstvenimi težavami. Zato je bistvenega pomena, da jim ponudimo priložnost za učenje oziroma krepitev osnovnih veščin. Osebne, socialne in samoupravljalne veščine prav tako vplivajo na motivacijo za učenje in aktivno vključevanje v okolje, v katerem živijo.

Poudarek je na osebni ravni in ne na zunanjih pogojih, na katere težko vplivamo. Kljub temu pa življenjski pogoji, način, kako je družba organizirana, in pravila delovanja v družbi seveda predstavljajo dodatne pomembne pogoje integracije.

Namen učenja oziroma krepitve osnovnih veščin pri socialno nepriviligiranih je vključevanje le-teh v družbo. Koncept Pro-Skills lahko bolje razložimo na podlagi določenih etičnih in filozofskih načel.

Življenjske veščine za nepriviligirane osebe v vseživljenjskem učenju: Teorija, ki podpira izobraževanje na osnovi veščin

"Ljudje, ki sebe štejejo za visoko učinkovite, delujejo, mislijo in čutijo drugače kot tisti, ki se dojemajo kot neučinkovite. Ustvarjajo svojo prihodnost, namesto da bi jo zgolj napovedovali."

(Albert Bandura)

Dokument iz leta 1986, "Ottawa Charter for Health Promotion" (Listina za promocijo zdravja iz Ottawe) in Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) priznavata pomen življenjskih veščin z vidika sprejemanja boljših odločitev za zdravje in priložnosti, da se ljudje učijo vse življenje².

Življenjske veščine omogočajo prilagodljivo in pozitivno vedenje, kar omogoča posameznikom, da se uspešneje soočajo z zahtevami in izzivi vsakdanjega življenja (definicija Svetovne zdravstvene organizacije).

Ko govorimo o življenjskih veščinah, imamo v mislih procese, povezane s posameznikovo osebnostjo, dejanja v odnosu do drugih ter tudi dejanja, s katerimi želimo spreminjati okolje na način, da bo le-to koristno za nas.

Izobraževanje, ki temelji na življenjskih veščinah³ v svoji dolgi zgodovini podpira razvoj otroka ter promocijo zdravja. Danes velja za učinkovit pristop pri obravnavi različnih vprašanj, povezanih z razvojem otrok in mladostnikov, ter s tem povezanih tematik⁴.

² **Ottawa Charter for Health Promotion, First International Conference on Health Promotion Ottawa, 21 November 1986 (Develop Personal Skills)**

Promocija zdravja podpira osebni in socialni razvoj prek zagotavljanja informacij, izobraževanja na področju zdravja in krepitve življenjskih veščin. S tem povečuje možnosti, ki so na voljo ljudem, da izvajajo večji nadzor nad lastnim zdravjem in okoljem, v katerem živijo, ter sprejemajo zdravju primerne odločitve.

Bistvenega pomena je omogočiti ljudem, da se skozi celotno življenje učijo pripraviti oziroma prilagajati na različna obdobja v življenju ter se soočati s kroničnimi boleznimi in poškodbami. To je potrebno omogočiti v šolah, domovih, delovnih mestih in v skupnosti. Ukrep je potreben s strani izobraževalnih, strokovnih, poslovnih in prostovoljnih organov in ter znotraj samih ustanov.

³ *Izobraževanje, ki temelji na življenjskih veščinah, pogosto zamenjujemo z zdravstveno vzgojo, ki prav tako temelji na teh veščinah. Razlika med obema pristopoma pa je v vsebinah oziroma temah, ki jih zajemata. Slednja temelji na »zdravju«. Izobraževanje, ki temelji na življenjskih veščinah, pa lahko temelji na človekovih pravicah, državljski vzgoji, ostalih družbenih vprašanjih in tudi zdravju. Oba pristopa sta usmerjena v uporabo osnovnega znanja, odnosov in spretnosti v realnem življenju, ravno tako pa pri obeh pristopih uporabljamo interaktivne metode poučevanja in učenja.*

Vsakdanje veščine se nanašajo na zmogljivosti, vire in možnosti za uresničevanje posameznikovih ter skupnih gospodinskih ekonomskih ciljev, z drugimi besedami za ustvarjanje dohodka. Te veščine vključujejo tehnične in poklicne sposobnosti (tesarstvo, šivanje, računalniško znanje itd), veščine za iskanje zaposlitve, poslovno upravljanje, podjetništvo in ter veščine upravljanja denarja.

⁴ *Navedeno v UNGASS on HIV/AIDS (2001), UNGASS on Children (2002), World Youth Report (2003), World Program for Human Rights Education (2004), UN Decade on Education for Sustainable Development (2005), UN Secretary General's Study on Violence Against Children (2006), 51st Commission on the Status of Women (2007), and the World Development Report (2007).*

Pričakovani učni rezultati vključujejo kombinacijo znanja, vrednot, stališč in veščin, posebno tistih, povezanih s kritičnim mišljenjem in reševanjem problemov, samo-upravljanjem, komunikacijo in interpersonalnimi veščinami⁵.

Učinkoviti programi, namenjeni mladim v šolskih okoljih, promovirajo zdravo vedenje in preprečujejo dejavnike tveganja. Dokazano je, da programi, ki temeljijo na življenjskih veščinah, izboljšajo učni proces in metode poučevanja.

Izobraževanje na osnovi življenjskih veščin, temelji na desetletja dolgih raziskavah ter izkušnjah s področja vedenjske znanosti ter strok na področju izobraževanja, ki proučujejo razvoj otroka, načine, kako ljudje - posebno otroci in mladostniki - rastejo in se učijo, pridobivajo znanje, odnos in veščine ter kako se vedejo.

Ena najpomembnejših teorij, ki predstavlja jedro izobraževalnega modela, in ki temelji na življenjskih veščinah, je teorija socialnega učenja (ali socialno kognitivna teorija) Alberta Bandure.

Teorija socialnega učenja se osredotoča na učenje, ki se pojavlja v **socialnem kontekstu**.

Po tej teoriji učenje temelji na enostavnem učenju z opazovanjem in učenju s posnemanjem vedenja drugih oseb. **"Večine vedenjskih vzorcev se naučimo z opazovanjem skozi modeliranje: z opazovanjem drugih, npr. nekdo dobi idejo od drugih, kako se na novo vesti, ob kasnejših priložnostih pa ta »zapisana« informacija služi kot vodilo za ukrepanje."** (Bandura 1977)

Poleg tega teorija socialnega učenja trdi, da bodo ljudje **najverjetneje** prevzeli neko vedenje, če bodo menili, da so **spodobni** te oblike vedenj izvajati **uspešno**. To pomeni, da bodo dosegli visoko samo-učinkovitost. Z vidika navadnega je lahko samo-učinkovitost pogledal, kot samozavest do učenja.

Teorija socialnega učenja pojasnjuje človekovo vedenje na podlagi stalne vzajemne interakcije med kognitivnimi, vedenjskimi in okoljskimi vplivi.

Lastna učinkovitost se po Bandurini teoriji nanaša na prepričanja posameznika, da ima sposobnosti, da organizira in izvede dejanja, ki so potrebna za doseg določenih rezultatov oziroma ciljev. **"Prepričanja v lastno učinkovitost se ne nanašajo na sposobnosti, ki jih posameznik ima, ampak na to, kaj posameznik meni, da lahko z njimi naredi."** (Bandura, 1986)

Samo-učinkovitost ni prirojena sposobnost, ampak se je naučimo skozi življenje. Občutek lastne učinkovitosti se lahko, odvisno od dogodkov v življenju, okrepi ali celo zmanjša.

Drug pomemben vidik teorije socialnega učenja je samoregulacijski koncept, ki razlaga, kako ljudje izbirajo naučena vedenja. Proces samoregulacije se začne, ko posameznik razvije **lastne ideje** o tem, katero je **primerno** oziroma neprimerno vedenje, ter se na podlagi tega ustrezno **odloči**.

⁵ WHO INFORMATION SERIES ON SCHOOL HEALTH *Skills for health: Skills-based health education including life skills: An important Child-Friendly/Health-Promoting School of a Child-Friendly/Health-Promoting School*

Lastna učinkovitost in samoregulacija sta nedvomno povezani z možnostjo uporabe lastnih sposobnosti in virov ter aktiviranjem življenjskih veščin. Po drugi strani pa so življenjske veščine potrebne, da se lahko soočamo s težavami in različnimi situacijami ter izboljšamo lastno učinkovitost.

V teoriji Alberta Bandure je posameznik aktiven in sposoben nadzirati ter upravljati življenjske dogodke, kar v glavnem pomeni, da se vsak lahko nauči, kako nekaj storiti.

Življenjskih veščin se je tako možno naučiti: so pomemben varovalni dejavniki, ki ljudem pomagajo, da se ne počutijo izgubljeni v neprijetnih situacijah, da vzdržujejo visoko raven samospoštovanja in samozavesti, notranji nadzor ter občutek za smisel življenja in tudi socialne podpore s strani družine, prijateljev in skupnosti.

Številne študije v skupnostni psihologiji so pokazale, da ta znanja oziroma veščine predstavljajo pomemben vir pri soočanju z ranljivostjo ter z različnimi viri stresa (Rappaport & Seidman 2000; Wiley & Rappaport 2000). Sposobnost soočanja s stresnimi in težkimi situacijami pa je neposredno povezano s socialno vključenostjo oziroma reševanjem socialno neugodnega položaja.

Življenjske veščine lahko povezujemo tudi s krepitvijo posameznikov na način, "da le-ti povečajo nadzor nad dogodki, ki vplivajo na njihova življenja." Krepitev posameznikov predstavlja tudi predpogoj za dobro psihično počutje, in "ne more biti dano, temveč prihaja iz posameznikov in skupin." (Laverack 2007)

Ekipa projekta Pro-Skills meni, da socialne in osebne veščine predstavljajo osnovne kompetence, ki jih potrebujemo za upravljanje s svojim življenjem, ter so pomemben predpogoj za vključevanje in uspešno dokončanje vseh vrst formalnega in neformalnega izobraževanja. Nadalje so bistvenega pomena za razvoj in utrditev lastne socialne in kulturne identitete, kar predstavlja pomemben vir zdravega načina življenja. Na žalost so življenjske veščine le redko del učnega načrta izobraževanja odraslih, obstaja pa le nekaj izobraževalnih ponudb za odrasle, kjer lahko krepijo veščine v varnem učnem okolju (npr. izobraževalni koncept Pro-Skills).

Iz tega razloga je pomembno, da ponudimo priložnost in začnemo nov proces razvoja in učenja, krepitve znanja, veščin in sposobnosti, in sicer v skladu z ustreznimi osebnimi, državljskimi, socialnimi in/ali zaposlitvenimi pogledi na ciljne skupine, ki se znajdejo v socialno neugodnem položaju.

Pro-Skills etični manifest

Koncept Pro-Skills temelji na določenih etičnih vidikih. V primeru uporabe tega koncepta, zapisanega v našem duhu, se mora vsak, ki bo koncept uporabljal, načeloma strinjati z našimi pogledi in jih tudi sprejeti. Zagovarjamo enake možnosti tako moških kot žensk, kar pomeni, da zagovarjamo enakopravnost vseh ljudi. S konceptom Pro-Skills si prizadevamo opolnomočiti udeležence, da bi postali aktivni v doseganju bolj enakomerne porazdelitve bogastva, in da bi vplivali in bili aktivno vključeni v družbo ter vsakdanje življenje.

Čeprav naš koncept vključuje usposabljanje, ki temelji na veščinah, to nikakor ne pomeni, da po našem mnenju ciljna skupina nima nikakršnih veščin. Naše ciljne skupine obvladajo veščine za preživetje v svojem okolju. To so veščine, ki temeljijo na izkušnjah in refleksiji. Izobraževanje Pro-Skills ponuja možnost za preusmerjanje obstoječih veščin v aktivno spreminjanje nepriviligiranih pogojev. Ta izjava razkriva tudi naše skupno prepričanje, da marginalizacija ali pomanjkljivosti pomenijo izločanje določenih skupin in posameznikov iz naše družbe. To usmerja pozornost na družbene strukture v okviru usposabljanja Pro-Skills.

Cilj našega koncepta Pro-Skills je zato omogočiti krepitev in povezovanje udeležencev z namenom, da začnejo prevzemati aktivno vlogo pri spreminjanju razmer v svojem življenju in družbi.

To nas na koncu pripelje do točke, ko moramo ta stališča posredovati udeležencem oziroma potencialnim udeležencem našega izobraževanja. Bistvenega pomena je, da jasno predstavimo našo definicijo problema, strategijo ter cilje koncepta Pro-Skills. S tem so povezani tako etični kot pedagoški razlogi. Z vidika etičnih razsežnosti moramo upoštevati enake možnosti in pravico vsakega posameznika, da se sam odloči, v katerem procesu razvoja želi sodelovati. Pedagoški pristop poudarja pomen metakognicije kot osnovnega pedagoškega načela: kot prvo, da je razvoj ključna komponenta učenja, in drugo, da ima vsak pravico razvijati se in krepiti znanje. To smatramo kot temeljna načela in ključne komponente v izobraževalnem konceptu Pro-Skills.

Cilj izobraževanja Pro-Skills je povečati kakovost življenja in izboljšati zdravje. Naš interes je naše znanje osredotočiti na pomen življenja⁶, v čemer vidimo možnost spreminjanja lastnega upravljanja z življenjem in neenakih pogojev, in sicer z namenom spremeniti tako življenje kot pogoje.

⁶ To je v nasprotju z najpogostejšo priznano vrednostjo izobraževanja in njegovega prenašanja naprej, na podlagi katere si prizadevamo za doseganje vnaprej določenih ciljev za izmenjavo na trgu. To po drugi strani ne pomeni nujno, da ti cilji ne morejo podpreti življenjske vrednosti in obratno. To je treba obravnavati kot glavni cilj posredovanja znanja o veščinah.

Filozofija Pro-Skills

Naša vizija temelji na enakih možnosti vsakega moškega in ženske, s posebnim poudarkom na krepitvi vloge socialno ogroženih ljudi in potrebi po skupnem prizadevanju za doseganje bolj pravične in vključujoče družbe.

Naše poslanstvo je, da spodbujamo razvoj in izvajanje izobraževanj na področju vseživljenjskega učenja in na ta način prispevamo k blaginji in zdravju ljudi (s krepitvijo osebnih, socialnih in samoupravljaljskih veščin pri ljudeh, ki prihajajo iz težkih socialnih okolij, saj le-te predstavljajo osnovni pogoj in priložnost, da ti ljudje aktivno sodelujejo pri izboljšanju njihovih življenjskih razmer).

Naše temeljne vrednote

"Ne moremo zbežati pred izbiro vrednot v sistemih socialnega varstva"
(R.M. Titmuss, 1977)

Enake možnosti

Izobraževanje nudi "vstopnico" za priložnosti. Vsi ljudje imajo pravico do enakih možnosti za izobraževanje, razvoja svojih potencialov, neodvisnosti in lastne identitete. Bistveno pri tem je varovanje svobode do učenja in poučevanja ter zagotavljanje enakih izobraževalnih možnosti za vse ljudi.

Socialna pravičnost

Enak dostop do ponudb vseživljenjskega učenja je bistvenega pomena za doseganje družbenih sprememb na področju revščine, diskriminacije, brezposelnosti in drugih oblik izključevanja. To je ključnega pomena za izgradnjo socialnega vključevanja ter dostojanstva in enakopravnosti vsakega posameznika v naši raznoliki družbi.

Demokracija

Pomembno je prizadevati si za zagotavljanje enakopravnega dostopa do ponudb vseživljenjskega učenja in drugih virov za socialno ogrožene skupine ljudi ter zavračanje vsakršnih oblik diskriminacije, kar lahko prispeva k izgradnji pravih pogojev demokratičnega življenja v naši družbi.

Sodelovanje in aktivno državljanstvo

Socialno ogrožene skupine spodbujamo, da sodelujejo pri odločanju, spreminjanju težkih življenjskih pogojev, gradnji njihove prihodnosti, s tem pa skupaj politično prispevamo k dobrobiti celotne skupnosti.

Solidarnost

Prizadevanja v imenu socialno ogroženih ljudi se nanašajo na odnos do solidarnosti: krepijo se potencialne in ključne kompetence posameznikov; solidarnost pomaga uresničevati enakost med ljudmi.

Avtonomija

Da bi pri socialno ogroženih skupinah ljudi spodbujali odgovorno samoodločanje, je pomembno odkrivati obstoječe vire in prednosti, saj morajo ljudje postati temeljni protagonisti v svojem življenju.

Ta cilj je mogoče doseči s krepitvijo osnovnih veščin ter medosebnih odnosov in okoljskih priložnosti.

Kolektivna akcija

Posamezniki krepijo tudi sebe, ko delajo za skupno dobro. Kot strokovnjaki z izobraževalno in preventivno vlogo verjamemo, da lahko skupaj izboljšamo našo strokovnost in kakovost ponudb vseživljenjskega učenja.

Sodelovanje

Sodelovanje z družinami, organizacijami, politikami in drugimi pomembnimi akterji je bistvenega pomena za kakovost izobraževanja in krepitev vloge posameznikov. Zato menimo, da so odnosi med ljudmi pomembno sredstvo za doseganje sprememb.

Kulturna identiteta

Do vseh ljudi se vedemo skrbno in spoštljivo, zavedajoč se individualnih in kulturnih razlik ali osebnih vrednot, s čimer želimo spodbujati znanje in občutljivost do kulturne in etične raznolikosti. Socialna in kulturna identiteta je hkrati tudi vir učenja in lahko postane pomembna osnova za zdrav občutek samozavesti.

Pro-Skills izobraževalni koncept vseživljenjskega učenja

Vseživljenjsko učenje so "*[...] vse učne dejavnosti v času življenja s ciljem izboljšanja znanja, veščin in sposobnosti z osebnega, državljanskega, družbenega in/ali z zaposlitvijo povezanega vidika.*" (Evropska komisija za šolstvo in izobraževanje, 2006).

Vseživljenjsko učenje, formalno ali neformalno, se razteza čez celotno življenje, od predšolskih let do upokojitve; vključuje tako teoretično znanje kot tudi praktične spretnosti, kar obsega pridobivanje, izboljšanje in krepitev različnih veščin.

Koncept Pro-Skills vključuje elemente in temeljna načela nekaterih inovativnih pristopov, kot so samoregulativno, produktivno, kooperativno in izkušensko učenje na področju izobraževanja odraslih⁷.

Ti pristopi so za doseganje trajnostnega znanja in veščin bolj učinkoviti od tradicionalnih metod poučevanja. Udeleženci izobraževanja in usposabljanja so bolj subjekti kot objekti učnega procesa, saj se sami učijo regulirati proces učenja.

Koncept Pro-Skills temelji na konceptu opolnomočenja ter poudarja ključne osebne kompetence za upravljanje življenjskih dogodkov, s čimer vpliva tudi na izboljšanje zmoglosti organizacij, skupin s podobnimi interesi in skupnosti, da vplivajo na življenjsko okolje in z zdravjem povezanim vedenjem.

Zato tudi izbira metodologij odraža etična in filozofska načela Pro-Skills.

⁷ O teh pristopih si lahko preberete več v prvem Pro-Skills priročniku, str. 15-20 (www.pro-skills.eu).

Metodološka načela koncepta Pro-Skills

"Teorija brez prakse vodi v prazen idealizem, akcija brez filozofske refleksije pa v nespameten aktivizem"
(Elias & Merriam, 1980)

Vsi ljudje imamo potenciale, vire in sposobnosti, ki jih je mogoče razviti za doseganje življenjskih ciljev v smeri blaginje. Poudarek je na posameznikovi osebni rasti in usmerjanju v učenje.

Izkustven pristop k učenju ima prednost, saj tako posamezniki širijo oziroma uporabljajo svoje izkušnje, kar je glavni dejavnik za vključitev v odločanje in doseganje sprememb.

Spodbujanje vseh čutov omogoča ljudem "čutiti", kar doživljajo: čustva, povezana z resničnimi izkušnjami, prispevajo h krepitvi učnih sposobnosti. Simulacija realnih življenjskih situacij v okviru usposabljanja zagotavlja prenos veščin v vsakodnevno življenje.

Za **ustaljene** metode, kamor spadajo vnaprej določene sheme, tradicionalne in priznane metode ter tehnološka oprema, velja prepričanje, da lahko predstavljajo oviro pri učenju socialno ogroženih skupin ljudi.

Ta "**izštekan**" pristop zahteva od izvajalca usposabljanja, da je pri svojem delu pristen, spontan in pri tem spodbuja udeležence.

Posebna pozornost je namenjena **varnemu učnemu okolju**, ki udeležencem omogoča, da prakticirajo, poskušajo različne stvari in se pri tem ne počutijo obsojane ali ocenjevane.

Skupna prizadevanja so namenjena spodbujanju in krepitvi **zaupanja in avtentičnega odnosa** z namenom krepitve posameznikovega občutka lastne vrednosti in učinkovitosti, kar predstavlja temeljni pogoj za učni proces.

Trenerji, ki bodo sledili izobraževalnemu konceptu Pro-Skills in njegovi filozofiji, bodo imeli z njegovim preizkušanjem priložnost za razpravo in razmislek o svoji vlogi v sklopu učenja ter družbenih potrebah v tem spreminjajočem se svetu.

Kolektivno zavest in izmenjavo med strokovnjaki moramo ohranjati pri življenju, saj koncept Pro-Skills predstavlja le majhen del, ki potrebuje nadaljnji razvoj in izboljšave.

Zavedamo se, da ga je potrebno vključiti v širše intervencijske izobraževalne programe, vključevati ključne akterje ter vzpostaviti socialni dialog med javnimi službami (socialnimi in zdravstvenimi) na različnih ravneh. V ta proces je treba vključevati tudi ponudnike izobraževanj in usposabljanj za doseganje visokih ciljev, kot je bolj poštena in zdrava družba.

Inovativni učni pristop Pro-Skills temelji na uporabi iger ter dinamičnih vaj, ki delujejo kot orodja za doseganje ciljev Pro-Skills filozofije: spodbujajo ljudi, da gredo globlje v svoje misli in občutijo svoje izkušnje "tukaj in zdaj" ter spodbujajo spremembe življenjskih pogojev v skladu z njihovimi lastnimi sredstvi. V praksi so namenjene ustvarjanju pogojev za udeležence, da absorbirajo znanje oziroma urijo veščine, ki jih potrebujejo za doseganje lastnih potreb. Prav tako jim pomagajo, da ustvarjajo odnose in skozi interakcijo rešujejo posamezne probleme.

Ljudje se lahko na te aktivnosti odzovejo na različne načine, lahko pa v tem najdejo dobro priložnost, da izpovejo svoja globoka čustva in položaj, v katerem se nahajajo. Trenerji morajo biti zato zelo previdni pri uporabi teh tehnik in iger, znati morajo ustrezno ukrepati v različnih situacijah ter jih uspešno nadzorovati, tudi s ponujanjem alternativnih rešitev. Zato je pomembno, da z udeleženci sklenejo pogodbo oziroma dogovor, ki jim bo omogočal, da se sami odločijo o tem, koliko želijo prispevati oziroma zaupati. Na ta način se bodo obvezali, da bodo prevzeli odgovornost za svoje odločitve.

Za doseganje ciljev Pro-Skills filozofije predlagamo izvedbo ustreznega usposabljanja za trenerje. Verjamemo, da uspešna realizacija Pro-Skills koncepta, ki je namenjen socialno šibkim skupinam prebivalstva, zahteva skupek veščin, značilnosti in nalog, nujno potrebnih za nadaljnje delo. Mnogi trenerji že imajo znanje in veščine o tem, kako in kje uporabljati te igre in tehnike, vendar se morajo zavedati dejstva, da v okviru Pro-Skills koncepta te iste metodologije prevzamejo čisto nov pomen.

Zato morajo biti trenerji, ki so zainteresirani za izvajanje Pro-Skills koncepta, usposobljeni na način, ki ga predlagamo v našem kratkem priročniku.

Z uporabo tega priročnika, ki temelji na celostnem pristopu, bodo imeli trenerji priložnost za razpravo in razmislek o samih sebi ter o svoji vlogi v sklopu učenja ter družbenih potrebah v tem spreminjajočem se svetu.

Pro-Skills koncept ni dokončen produkt in potrebuje nadaljnji razvoj in izboljšanje: trenerji in strokovnjaki, ki želijo prevzeti Pro-Skills filozofijo in jo uporabljati pri vsakodnevem delu, morajo ohraniti pri življenju kolektivno razmišljanje in izmenjavo informacij ter izkušenj. Pomembno je tudi zbrati vse izkušnje z izvajanjem Pro-Skills koncepta s ciljno skupino, da bi omogočili njegovo vrednotenje. V obdobju pomanjkanja javnih finančnih sredstev bosta trajnost in razširjanje tega koncepta med druge strokovnjake in njihove organizacije odvisna od konkretnih rezultatov in vrednot, ki jih bomo prikazali.

Zavedamo se, da je za zagotavljanje večje enakosti in zdravja v družbi potrebno koncept vključiti v širši program intervencij. Spodbujati moramo tudi večje vključevanje odločevalcev na področju politik ter socialni dialog na različnih ravneh med javnimi službami (socialnimi in zdravstvenimi) ter ponudniki izobraževanj in usposabljanj.